

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

6. Quibus debeantur decimæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

ogano, fœno, vino, & leguminibus omnibus, *c. De multiplici 3. & c. Non est 22. hoc tit.*
Paralip. 12. de fructibus arborum, hortorum, pecorum, veluti de lana, apibus, gallinis, colymbis, &c. d. e. Non est, c. Cum homines 7. d. e. Ex multiplici & aliis hoc tit. de proventibus molendinorum, & Peruenit; & c. Ex transmissa 23. h. t. ex conductione ædium, prædiorum, & cuiuscunque rei, c. Ex parte 22. c. A nobis 24. eod. à quocunque teneantur, nisi se exemptum specialiter doceat. Deaique ex quacunque successione, honesta tamen & legita negotiatione, c. pastoral. 23. h. t. atque aded ex stipendio militum, d. c. Non est.

2. Hinc dividi decimæ solent in Personales, Prædiales & Mixtas. Prædiales sunt, quæ solvantur de prædiorum aut arborum fructibus, oblationibus molendinorum, locatarum ædium, aliorumque similibus.

Personales dicuntur, quæ ex rebus, quas quisque sibi industria & opera sua acquirit, persolvuntur, *c. Ad Apostolica 20. & c. Tua nobis 26. in fine. h. t.* veluti ex lucro negotiationis cuiuscunque honestæ, *d. c. Pastor ex stipendio militum, ex vocatione, aliave professione, d. c. Non est.*

Mixta dicuntur, quæ partim prædiales, partim personales sunt. Hujusmodi sunt, quæ ex fructibus pecorum, veluti ex lactu, lana, lacte, solvantur, *c. Peruenit 5. cum seq. h. t.* Sunt tamen, qui malint hujusmodi decimas revocare ad prædiales, quando animalia in pascuis pascuntur: ad personales verò, ubi domi portecto pascuntur; & tum demum, constitutæ mixtum genus, quando utrumque æquè pascuntur, arg. *h. t. de rer. divisione.*

3. Differunt autem prædiales à personilibus, quòd prædiales, statim atque collectæ sunt, solvi debeant, & quidem integræ, sine ulla expensarum deductione, quæ fieri solent in collecta prædia, in quarendos & colligendos fructus, *d. c. Cum homines 7. & d. c. Non est 22. h. t.* Et solvi debent Parocho, in cujus parochia fructus crescunt & colliguntur, licet colonus alibi habitet, *c. Quoniam 13. h. t.* nisi consuetudine contrarium obtineat, quæ hoc casu servanda esset, *c. Cum sint homines 18. h. t.* Personales verò solvantur Ecclesiæ seu Parocho, in cujus ditione seu parochia quis percipit Sacramenta; deductis tamen expensis, in negotiatione

factis, causa quarendarum, emendarum & convehendarum mercium, *c. Ad Apostolica 20. & d. c. Pastoralis 28. eod.* Ratio differentiæ, quoad deductionem expensarum, est, quòd fructus prædiales tunc & censeantur fructus, etiam non deductis expensis: secus in personilibus, quia in negotiatione nihil censetur acquiri, nisi quod superest, deductis expensis, *d. Mutius 30. D. pro socio.* At in prædiis nulli fructus acquiruntur, nisi salvâ decimâ, quam sibi dominus in signum universalis domini reservavit: *d. c. Pastoralis: & ided prius solvenda sunt decimæ, quam census & tributa, c. Cum homines 7. & c. Cum non sit in homine 33. h. t.*

§. VI.

Quibus debeantur decimæ,

1. Decimarum incapaces sunt laici.
2. Decima primò debita fuerunt cœvis Clericorum in genere.
3. Postea singulis, ratione beneficii & tituli.
4. Ex lege iustitia debentur solis Curatis.
5. Qui ad eas de jure communi habent fundatam intentionem.
6. Prædiales decimæ debentur Ecclesiæ prædiali.
7. Personales Parochiali Ecclesiæ.
8. Licet quis in Monasteriis audiat divina & percipiat Sacramenta.
9. Habens plura domicilia vel in conspectu habitans cui decimæ debeant.
10. Mixta decimæ cui debeantur.
11. Decimæ an debeantur baptismali Ecclesiæ: & qua sit baptismalis.
12. Decimæ quibus casibus Episcopo debeantur.
13. Et quando summo Pontifici.
14. Debentur autem Clericis, quantumvis divitiibus.

Quia verò jus decimarum est spirituale, cum propter divina & Sacramentorum administrationem decimæ solvantur, ided laicis eas possidere non licet, *c. Quamvis 17. cap. Tua 23. & cap. Dudum 31. hoc tit.* Quod intelligendum est de decimis acquiritis post Lateran. Concilium: nam acquiras ante Concilium illud etiam hodie retinere possunt, *c. Prohibemus 19. h. t.* Quamvis enim laici juris primariè decimarum (quod scilicet nascitur ex eo, quia ministris rerum spiritualium à

populo vicissim debeat sustentatio) tanquam spiritualis, & fundati in titulo spirituali, nempe in munere Ecclesiastico administrandi Sacramenta, & pascendi populum cibis spiritualibus, sint incapaces, *can. Revertimini* xvi. q. 1. sunt tamen capaces juris decimarum cujusdam secundarii, quod ab illo primario oritur. Et ideo laicis fructus decimarum ad firmam dari possunt, ut loquitur Pont. in *cap. 2. sup. De locario & conducto*, & *cap. fin. inf. Ne Prælati vires suas &c.* Et hujusmodi jus subinde Pontifices Imperatoribus, Regibus, aliisque Principibus ob beaemerita in Ecclesiam concesserunt: quas decimas Pragmatici vocant decimas infeudatas, Joann. Imbert. *Instit. forens. lib. 1. c. 25.* Extra quas laicis nullæ aliæ vel decimæ vel oblationes Ecclesiæ concedi possunt. Et Prælati contra faciens graviter puniendus ac deponendus est, *e. Quamvis sit grave* 17. h. t. Nec potest laicus transferre decimas in alium laicum, etiam si cum titulo illas possideat, *d. e. Prohibemus* 19. h. tit. nec etiam donare, licet sit Rex: adeo ut nec ex ejus titulo præstetur causa præteribendi, *dist. cap. Dudum.* Vide Covarr. *lib. 1. var. Resolut. e. 17. n. 5.* & Gutierrez l. 1. *Quæst. civil. qu. 15.* ubi late de intellectu *d. e. Prohibemus*, ut prober laicos ante Lateran. Concil. capaces fuisse decimarum: & q. 16. asserit, si dubitetur, an decimæ titulo feudi à laicis possessæ, fuerint concessæ ante vel post dictum Concilium, probata earum possessione à tempore immemorali, præsumi concessas ante Concilium.

1. Videamus igitur nunc, quibus debeantur decimæ. Ex prima quidem Ecclesiæ ordinatione debebantur cœtui Clericorum in genere, qui populo spiritualia administrabat, vel in hac administratione eidem assistebat, vel pro populo preces fundebat: hos enim omnes Ecclesia voluit ali ex decimis, omniumque eas impetravit relicta distributione, Prælati, quorum auctoritate dabatur singulis quantum opus erat, cum ex decimis, tum aliis fidelium oblationibus.

2. Verum postquam in Ecclesia divisio facta fuit beneficiorum, singulis Clericis debita est portio, titulo cujusque beneficii attributa & annexa.

3. Alioquin, seposita omni Ecclesiæ assignatione, præcepto & taxatione, ex lege Justitiæ iis solis debentur decimæ, qui

curam gerunt animarum, quia jus percipiendi decimas consequitur illud debitum, quo seminantibus spiritualia debentur temporalia. Et ideo etiam his ante omnes vel ex decimis, vel ex oblationibus, vel fidelium contributionibus, vel aliis bonis Ecclesiasticis est providendum.

4. Hinc postquam Dionysius Pontifex, distinctis parochiis, Ecclesias singulas & proventus earum singulis tribuit presbyteris, *can. Ecclesias* xiii. q. 1. *e. Pastoralis* 9. *sup. De his que fiunt à Prælato &c.* quilibet Parochus habet intentionem fundatam de jure communi ad habendas decimas, ut non teneatur probare eas ad se spectare, postquam à jure sunt attributæ Parochis, *e. Anobis* 24. *e. Cum contingat* 29. *&c. sig. hoc sit* Rebuff. *Tract. De decimis* q. 7. n. 4. etiam contra Episcopum, *e. fin. sup. De Parochiis*.

5. Parochus quidem Ecclesiæ prædialis ad decimas prædiales, seu decimas solvendas ex fructibus prædiorum, intra fines suæ parochiæ licet non administret Sacramenta domino prædiali alicujus, si forte is moretur extra parochiam tenetur enim orare Parochus etiam pro illis, qui prædia in sua parochia habent, ideoque de fructibus provenientibus ex hujusmodi prædiis debentur eidem decimæ. Tutterem. in *can. 1 § ad hæc* xvi. qu. 1.)

6. Parochialis verò ad personales, idque ratione perceptionis Sacramentorum, quia tenetur in ea parochia quis audiat divina, & recipiat Sacramenta seu recipere debeat, per totum annu circulum *e. Quæst. xvi. q. 1. Rebuff. qu. 6. n. 2.* vel per majorem anni partem. Alioquin si æqualiter in duabus Ecclesiis divina audiat, dividuntur æqualiter hæ decimæ, aut alias prorata temporis *Rebuff. d. q. 6. n. 2. Alex. Moneta De decimis. e. 7. n. 9.*

7. Neque si quis in Monasteriis audiverit divina, aut etiam perceperit Sacramenta, ut hodie fit, ideo decimæ personales illis debita sunt, si d. Ecclesiæ parochiali, in qua domicilium habet, cum in ea Ecclesia & divina audiat & Sacramenta percipi debeant, *e. 2. sup. De parochiis, &c. 1. Cum quis §. 1. De sepulchris* in 6. paritæque sint, recipere, vel recipere posse, & per quem stare, quo minus recipiat, *l. Quæst. de D. sicortum petatur, cum similibus*: ut provide cum per Curatum non fiat, quo minus recipiat vel audiat, non fit ei imputandum, *l. In*

lari D. De reg. iuris, latius Moneta d. loco
n. 30.

8. Quid si quis plura habeat domicilia in diversis parochiis? Tunc illi Ecclesie solvet decimas, in qua principale domicilium habet, ut ex Bolic. & Rebuffo docet idem Moneta d. loco n. 31. Ubi subiungit, domo sita in confinio duarum parochiarum, utriusque parochie debent decimas personale. Sin dubitetur, cujus parochie sit domus, inspiciendum esse situm januarum, & censeri domum illius parochie, in qua posita est janua anterior & nobilior.

9. Porro decimae mixtae dividendae sunt inter praediacalem & parochialem Ecclesiam, juxta quod de reali & personali decima participat. Videri possunt haec fusius tractata apud Monetam d. loco n. 21. & Rebuffum d. loco n. 6.

10. Sed quid si controversia oriatur inter baptismalem Ecclesiam & parochialem, quando ab ea est diversa? Pro resolutione notandum baptismalem Ecclesiam dici, in qua fons est baptismalis, & parochiani baptizantur, Glos. & Abbas in c. Cum contingat 20. h. iii. nec potest esse nisi una, cum suis Capellis, in una parochia, can. Plures xvi. q. 1. Et haec licet regulariter sit quoque curata, non tamen necessario, nec semper: & tunc per Parochialem intelligitur illa, quae intra fines baptismales posita est, sic tamen, ut in ea administrantur Sacramenta: & ab aliquibus Capella vel Oratorium, vel Succursus appellatur.

11. Hoc praenotato, dicendum, quod, licet siclusa consuetudine, conventionem, & privilegio, regulariter & in dubio, decimae debeantur baptismali, can. In dimessi xiiii. q. 6. can. De decimis, & can. Statuimus xvi. qu. 1. Moneta d. loco num. 27. ubi alios citat, hac distinctione utendum videatur. Velenim praedia, de quorum fructibus decimandis agitur, sita sunt infra limites Ecclesiae baptismalis; & tunc dubium non est, quin illi decimae debeantur: vel sunt sita infra limites Ecclesiae parochialis, quae non est sub limitibus baptismalis, & tunc quoque non est dubium, quin ad Ecclesiam spectent parochialem. Neque eo casu contendere debet cum baptismali Ecclesia, sed cum Episcopo, Moneta d. loco n. 28. Vel parochialis est sub baptismali, praedia vero

sita sunt intra limites parochialis, & tunc iterum distinguendum. Vel enim baptismalis erecta fuit in baptismalem post parochialem, ita ut comprehendat sub se parochialem, tanquam capellam, & tunc Ecclesia parochialis habebit suas decimas antiquas, quia non censetur erecta cum incommode & praedicio jam antea erectarum. Et haec quidem quoad decimas reales: nam personales dividendae sunt inter Ecclesiam baptismalem, propter baptismum, & Parochialem, propter alia divina. Vel Ecclesia parochialis est infra limites baptismalis, constatque baptismalem prius fuisse erectam; & tunc, si etiam constet decimas assignatas fuisse parochiali in eju constructione, eidem debentur, ut latius deducit & probat Moneta d. loco. Quod si dubitetur, an prius fuerit erecta parochialis, an baptismalis, tunc baptismalis de jure communi habet fundatam intentionem. Si vero baptismalis Ecclesia consenserit assignationi limitum & fundationi parochiae, tum censetur remisisse jus decimandi, & alia jura parochialis, quoad illam portionem limitum, qui nova Ecclesia assignati sunt: non tamen pro consensu hujusmodi accipere aliquid potest, Moneta d. loco n. 30. & 31.

12. Atramen certis casibus decima de jure debetur Episcopo. Primo, quando praedium est situm in Parochia Ecclesiae Cathedralis, & ad Episcopum proximè Ecclesiae parochialis cura spectat. Alioquin alio illius Curato existente, ei decima debebitur. Rebuff. q. 7. n. 7. Moneta d. c. 7. n. 7. Secundo, quando praedium in nullius parochia est situm, c. Quoniam 13. & ibi Abbas n. 2. & q. hoc tit. Rebuff. d. loco n. 8. & Moneta n. 9. Tertio, quando parochiae non sunt distinctae; quia tunc tota dioecesis est Episcopi parochia, can. Omnes basilica xvi. qu. 7. Quarto, quando consuetudo id habet, ut ad Episcopum spectent decimae, Moneta d. loco n. 12. & Rebuff. d. q. 7. n. 10. Quinto, decimis donatis Ecclesiae Cathedrali, vel alio modo eidem debitis, tunc Episcopus de jure communi de illis habet fundatam intentionem, Moneta ibid. n. 13. post Rebuff. d. q. 7. n. 13. subjungens, illas decimas inter fratres, qui sunt Canonici Cathedralis Ecclesiae, dividendas. Sexto, Episcopus similiter est fundatus de jure communi in sua Canonica portione seu quar-

ra decimarum Moneta d. l. n. 14. & Canif. c. 12. per c. Conquerente 16 sup. De officio Ordinaris & c. De quarta 4 sup. de praescript. c. Cum olim 19. inf. de censib. subjungens, hanc quartam deberi Episcopo, ratione conjunctionis & universalis curae, quam habet in Ecclesiis sibi subiectis per totam dioecesim.

13. Sed & summo Pontifici debetur decima, si ipse eam, postulante necessitate, exegerit: pro ut exigere potest, triplici ex capite, nempe tanquam Pastor universalis omnium Christiani fidelium, tanquam supremus administrator omnium bonorum Ecclesiasticorum: & denique tanquam supremus Princeps in spiritualibus. Unde non solum ab Ecclesiasticis omnibus, sed ab omnibus omnino Christianis, non decimam dumtaxat, sed & plures, & in summa eam contributionem, quae necessaria est ad bonum spirituale Ecclesiae tuendum, exigere potest. Videatur Lessius 2. de iustit. & iure, c. 39. Dicit 5.

14. Porro decimae Clericis sive Parochis debitae sunt, non intuitu personatum, sed intuitu Dei & servitii, seu ministerii & officii Ecclesiastici, ideoque illis, quantumvis divitibus, persolvendae sunt, can. Decima xvi. q. 1. nec enim ob divitias alicui aufertur sua iura oportet can. 1. xxiv. q. 1. uti nec Principi aut Regi opulento tributa, vel creditori copioso pecuniae debitae denegantur: licet etiam mali & improbi sint Clerici vel Sacerdotes, can. Si Episcopus xvi. q. 6. e. Tua nobis, ubi Gloss. Abbas & alii hoc tu. vel in malos usus convertant. Vide Rebuff. d. lico n. 16. & q. 13. in prin. Monetam loco citato n. 32. & duobus seqq.

§. VII.

A quibus debeantur decimae.

1. Praediales debentur ab omnibus, qui praedia possident & colunt.
2. Etiam a Iudaeis & Saracenis.
3. Modus eius solvendi.
4. Personales ab omnibus, qui divina audiunt.

Debentur autem decimae generaliter ab omnibus Christianis, cuiuscumque generis, ordinis vel gradus, etiam Religiosis, nisi speciali jure aut privilegio sint ab earum solutione exempti, c. Commissum 4. e. Nuncios 5. e. Ex transmissa 23. cum seq. & passim hoc tit. jun.

Eloc fin. §. eorum eod. in 6 Et quidem praediales debentur ab omnibus, qui praedia possident in parochia aliqua, sive propria, sive aliena, c. Tua nobis 26. hoc tit.

2. Quin & Iudaei de agris, quos sub ditione Principum Christianorum colunt, vel qui ad eos pervenerunt, cum aurea decimis essent subiecti, solvere eas tenentur, c. De terris 16. h. t. Idem tradunt DD. de Saracenis & paganis, quia cum decima sit onus annexum rei, transit illud una cum re ad quemcumque possessorem, can. Si quis laicus, cum similibus xvi. q. 1. Cum non sit 33. h. tit. Fructusque a solo separati, ad quemcumque transeant, simul cum onere transeunt decimarum, c. Pastoralis 28. h. t. quia decimae sunt onus fructuum, non praediorum. Ne proinde in locatis praediis non domini praediorum, sed eorum conductores conveniri debeant decimarum nomine, c. Dilecti 8. t. Anobis 24. & d. c. Tua nobis h. t.

3. Quod autem ad modum actinet solvendi decimas istas, Carolus V. 7. Junii 1554. & Philippus II. 1564. 6. Junii sub gravi poena edixerunt, ut decimae integre solvantur, neque fructus ex agris avehantur ante vel post Solis occasum, vel non monitis decimatoribus, vel antequam in manipulos colligantur & in acres componantur, & ut decimis suis pacifice uti frui Ecclesiae sineantur, referente Zyp. hoc tit. n. 3. Quod & plures, inquit, sanxerunt Galliae Reges, quos refert Choppin. De sacra Politia lib. 2. tit. 4. n. 3. deque usu Germaniae & agni Ingolstadtensis testatur Canif. e. 7. n. 3. Etia quoque de jure fieri oportere assertit Riccius, in Praxi Episc. Decis. 544.

4. Ad personales decimas tenentur omnes & soli illi, qui divina percipiunt vel audiunt, aut percipere vel audire debent in aliqua Ecclesia, quia decimae illae onerant personas, non res, DD. in cap. 2. h. t. late Rebuff. De decimis q. 5. ubi nu. 11. adversus Gloss. tradit, etiam Judaeos teneri ad personales, quia quod divina non percipiant vel non audiant, non stat per Ecclesiam, quae nemini gremium claudit. Ut proinde potiori ratione & meretricis ex meretricio, & mimi atque histriones ex histriennio quaestu ad hujusmodi decimas teneantur: cum solius dantis turpitudine hic versetur, turpiterque faciat mulier, quod sit meretrix, non etiam turpiter accipiat, cum sit meretrix,